

Козка А.

здобувач вищої освіти економіко–правового факультету
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент **Лютова Г. М.**
Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ УБС

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАПІТАЛУ В ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ

На сьогодні в економічній науці склалися різні тлумачення «капіталу» як економічної категорії. Проте сучасні вчені досить часто дублюють висновки своїх попередників, але абсолютно однозначне трактування терміну «капітал», як і раніше, відсутнє.

Найбільш відчутною є різниця в трактуванні капіталу суб'єктів господарської діяльності та капіталу бюджетних установ.

Так, І.Т. Балабанов у своїх працях стверджує, що «капітал – це частина фінансових ресурсів; це гроші, випущені в обіг, і доходи, що вони приносять від цього обігу» [1].

Русак Н. А. і Русак В.А [2] зазначають, що капітал – це засоби, вкладені в суб'єкт господарювання на початку або впродовж господарської діяльності з метою отримання прибутку (доходу).

На думку В. В. Селезньова капітал – це фінансові ресурси, які використовуються на розвиток виробничого процесу (покупка сировини, товарів і інших предметів праці, робочої сили, інших елементів виробництва), що складають капітал в його грошовій формі [3].

На противагу їм С. В. Моїсеєва і В. І. Терьохін вважають, що фінансовий капітал – це фінансові кошти підприємства, відображені в пасиві його бухгалтерського балансу. При цьому фінансовий капітал поділяється на власний, тобто сформований за рахунок власних джерел фінансових ресурсів, і позичковий, формування якого здійснюється за рахунок позичкових фінансових джерел [4].

Бланк І. О., розглядаючи капітал з позиції фінансового менеджменту, формулює його визначення таким чином: «Капітал підприємства характеризує загальну вартість засобів в грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів» [3].

Вище розглянуті визначення позначають капітал як вкладення фінансових ресурсів (власних і позичкових засобів) в підприємство з метою їх збільшення в майбутньому. На думку автора, капітал потрібно визначати з точки зору вартості, яка здатна генерувати додану вартість, зокрема її складову – прибуток.

Що стосується бюджетних установ, то основною їх відмінністю є той факт, що відшкодування всіх ресурсів, використаних таким господарюючим суб'єктом, проводиться не з метою отримання прибутку, а з метою відновлення таких ресурсів задля здійснення діяльності такої установи згідно законодавства та установчих документів, тобто використання ресурсів є засобом провадження господарської діяльності. Така відмінність видозмінює тлумачення поняття власного капіталу бюджетної установи.

Джога Р. Т. [5] зазначає, що сума власного капіталу бюджетної установи є абстрактним поняттям, проте водночас власний капітал як фонд у необоротних активах і фонд у малоцінних і зношуваних предметах є основою для започаткування та подальшого здійснення фінансово–господарської діяльності бюджетної установи. М. Г. Михайлов, М. І. Телегунь та О. П. Славкова вважають, що під поняттям власний капітал бюджетних установ слід вбачати частину активів, що забезпечують функціонування та нормальний ритм роботи зі здійснення основних функцій такої установи [6].

На думку Л. М. Сілельник та І. О. Кондратюка [7] власний капітал бюджетних установ за економічною сутністю та складом відрізняється від капіталу суб'єктів підприємницької діяльності перш за все через тлумачення фінансового результату, який є результатом виконання кошторису бюджетної установи в частині загального та спеціального фондів.

Отже, відмінності в трактуванні поняття власного капіталу підприємства залежать не лише від бачення та розуміння науковцями цього терміну, а й від особливостей форми власності господарюючого суб'єкта. Такі відмінності можна пояснити розвитком та усучасненням існуючих форм власності, тому у майбутньому слід очікувати появу нових трактувань терміну «капітал».

Список використаних джерел:

1. Балабанов І. Т. Фінансовий менеджмент. Як керувати капіталом? / І. Т. Балабанов. – К. : ЦУЛ, 2014. – 354 с.
2. Русак Н. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Довідковий посібник / Н. А. Русак, В. А. Русак. – ХНЕУ, 2013. – 309 с.
3. Основи ринкової економіки України : навч. посіб. / В. В. Селезньов. К. : А.С.К., 2012. – 656 с.
4. Основи теорії та практики функціонально-вартісного аналізу : навч. посіб. / За редакцією С. В. Моїсєєвої. – Суми, 2013. – 192 с.
5. Фрич Р. М. Ознаки бюджетних установ як суб'єктів фінансового права // Держава та регіони. Серія: Право та державне управління. – 2012. – №2. – С. 115–119.
6. Михайлов М. Г. Бухгалтерський облік в бюджетних установах : навч. посіб. / М. Г. Михайлов, М. І. Телегунь, О. П. Славкова. – К. : ЦУЛ, 2015. – 384 с.
7. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : навч. посіб. / за редакцією проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2009. – 472 с.